Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 459/2026 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen eläinlääkkeiden saatavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ritva Elomaa /ps ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 459/2026 vp:

> Mitä toimia voidaan tehdä tilanteen helpottamiseksi pikaisella aikataululla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Eläinlääkkeiden saatavuus perustuu toimivaan ja houkuttelevaan lääkemarkkinaan. Lääkeyritykset päättävät, hakevatko ne valmisteelleen myyntilupaa ja tuodaanko valmiste saataville Suomessa. Jos myyntilupaa haetaan, EU:n eläinlääkeasetus edellyttää, että myyntiluvan haltijan on vastuunsa rajoissa varmistettava eläinlääkkeensä riittävä ja keskeytymätön toimittaminen.

Eläinlääkkeiden saatavuushäiriöt ovat maailmanlaajuinen ongelma, jonka taustalla on yleensä tuotantotaloudellisia syitä tai kasvanutta kysyntää. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealta saatujen tietojen mukaan eläinlääkkeiden saatavuustilanne on viime aikoina huonontunut useissa Euroopan maissa.

Eläinlääkkeiden saatavuushäiriöitä voidaan helpottaa käyttämällä korvaavia valmisteita. EU:n eläinlääkeasetuksen mukaan eläintä on ensisijaisesti hoidettava kyseiselle eläinlajille ja käyttöaiheelle hyväksytyllä myyntiluvallisella eläinlääkkeellä. Jos tällaista eläinlääkettä ei ole, eläinlääkäri voi EU:n eläinlääkeasetuksen ns. kaskadisäännösten nojalla poikkeuksellisesti hoitaa eläintä korvaavalla valmisteella. Korvaava valmiste voi tällöin olla esimerkiksi toisen eläinlajin tai käyttöaiheen hoitoon hyväksytty eläinlääke, ihmisille tarkoitettu myyntiluvallinen lääke, apteekin valmistama ex tempore -eläinlääke tai kolmannessa maassa myyntiluvan saanut eläinlääke. Käytännössä eläinlääkärit soveltavat näitä säännöksiä työssään jatkuvasti. Esimerkkinä vasikoiden nupoutuksessa käytettävien rauhoitusaineiden saatavuudessa on ollut ajoittaisia häiriöitä. Kaskadisäännökset mahdollistavat tällöin saatavilla olevan, vaihtoehtoisen valmisteen käytön.

Korvaavia eläinlääkkeitä voidaan saada käyttöön nopeasti myös erityislupien turvin. Fimea voi yksittäistapauksissa myöntää Suomessa myyntiluvattomalle eläinlääkkeelle kulutukseen luovutusluvan erityislupamenettelyn avulla. Tämä menettely on mahdollistanut esimerkiksi korvaavan valmisteen käytön lypsylehmien utaretulehdushoitoon käytetyn valmisteen saatavuushäiriön ajaksi.

Kansallisen lääkelainsäädännön kehittämisellä voidaan osaltaan tukea eläinlääkkeiden saatavuutta. Sosiaali- ja terveysministeriön valmistelussa on parhaillaan hallituksen esitys, jolla annettaisiin EU:n eläinlääkeasetusta täydentävää kansallista sääntelyä. Esitystä valmisteltaessa huomioidaan myös eläinlääkkeiden saatavuuden näkökulma. Suomessa voimassa oleva lääkkeiden velvoitevarastointijärjestelmä koskee myös eläinlääkkeitä. Lääkkeiden velvoitevarastoinnista annetulla lailla turvataan lääkkeiden saatavuus ja käyttömahdollisuudet tilanteessa, jossa niiden tavanomainen saatavuus on vaikeutunut. On kuitenkin otettava huomioon, että vain pieni osa eläinlääkkeistä sisältyy varastointivelvoitteeseen. Lääkkeiden velvoitevarastointilainsäädäntöä uudistetaan hallitusohjelman mukaisesti ja hallituksen esitys on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä ja lääkkeiden velvoitevarastoinnista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamista koskevan asetuksen valmistelu on käynnissä.

Helsingissä 13.11.2026

Sosiaaliturvaministeri Karoliina Partanen